

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 192/2020-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] adresa na doručovanie [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených obchodnou spoločnosťou AKSK, s. r. o., Námestie SNP 15, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Dolník, pre namietané porušenie ich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 32 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 33 ods. 1 a čl. 47 druhej vety Charty základných práv Európskej únie, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 CoP 44/2019, 5 CoP 45/2019, 5 CoP 46/2019 z 29. októbra 2019 vo výrokoch I až VIII a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozsudku a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], adresa ma doručovanie [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 3. rade“) (ďalej spolu len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 32 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 33 ods. 1 a čl. 47 druhej vety Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 7“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 CoP 44/2019, 5 CoP 45/2019, 5 CoP 46/2019 z 29. októbra 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) vo výrokoch I až VIII (ďalej aj „napadnutá časť rozsudku“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že krajský súd ako súd odvolací napadnutým rozsudkom:

« - zmenil výrok I. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-541 zo dňa 05.02.2019 tak, že maloletú [REDAKOVANÉ] a maloletého [REDAKOVANÉ] zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v stanovených týždňových intervaloch (ďalej aj ako len „výrok I.“),

- zmenil výrok II. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-541 zo dňa 05.02.2019 tak, že neurčil výživné na maloleté deti na čas do rozvodu manželstva (ďalej aj ako len „výrok II.“),

- zrušil výrok III. (nedoplatok na zročnom výživnom) a IV. (úprava styku otca s maloletými deťmi) rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-541 zo dňa 05.02.2019 (ďalej aj ako len „výrok III.“),

- zmenil výrok V. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-541 zo dňa 05.02.2019 tak, že úpravu styku počas prázdnin a sviatkov ponechal na dohode rodičov (ďalej aj ako len „výrok IV.“),

- zmenil výrok II. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-542 zo dňa 05.02.2019 tak, že maloletú [REDAKOVANÉ] a maloletého [REDAKOVANÉ] zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v stanovených týždňových intervaloch (ďalej aj ako len „výrok V.“),

- zmenil výrok III. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-542 zo dňa 05.02.2019 tak, že neurčil výživné na maloleté deti na čas po rozvoде manželstva (ďalej aj ako len „výrok VI.“),

- zrušil výrok IV. (úprava styku otca s maloletými deťmi) rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-542 zo dňa 05.02.2019 (ďalej aj ako len „výrok VII.“),

- zmenil výrok V. rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-542 zo dňa 05.02.2019 tak, že úpravu styku počas prázdnin a sviatkov ponechal na dohode rodičov (ďalej aj ako len „výrok VIII.“),

- určil, že v ostatnej časti rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-542 zo dňa 5.2.2019 (výrok I. a výrok VI.) ostáva nedotknutý (ďalej aj ako len „výrok IX.“),

- zrušil v celom rozsahu uznesenie Okresného súdu Žilina č. k. 15P/294/2016-750 zo dňa 2.8.2019 (ďalej aj ako len „výrok X.“),

- určil, že žiadny z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (ďalej aj ako len „výrok XI.“).»

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že proti napadnutému rozsudku podali v zákonnej lehote dovolanie, „nakoľko však existuje možnosť posúdenia uplatnených dovolacích dôvodov ako nenaplnujúcich podmienky prípustnosti uvedené v § 421 ods. 1 CSP v záujme zachovania resp. neuplynutia lehoty pre podanie ústavnej sťažnosti... sme zároveň pristúpili k podaniu tejto ústavnej sťažnosti“.

4. V rámci svojej argumentácie sťažovatelia vytkli zmenu schválenej rodičovskej dohody na úprave styku s maloletými deťmi počas sviatkov a prázdnin, podľa nich o predmetnej otázke nemohol krajský súd rozhodovať a jeho odôvodnenie skutočnosťou, že bola nariadená striedavá osobná starostlivosť oboch rodičov, je nedostatočné a nepreskúmateľné. Namietali tiež rozhodnutie krajského súdu o nariadení striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, pretože v priebehu konania a dokazovania pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že striedavá osobná starostlivosť nefunguje, deti si na ňu nezvykli, práve naopak, pred kolíznym opatrovníkom opakovane vyjadrili s ňou nespokojnosť a emočnú preferenciu matky, krajský súd však k ich názoru ani názoru kolízneho opatrovníka a poradenského centra Náruč v napadnutom rozsudku neprihliadol a ani neodôvodnil, prečo tak neučinil. Krajský súd podľa sťažovateľov nevykonal v rámci odvolacieho konania žiadne dokazovanie ani nekonštatoval svojvôľu súdu 1. inštancie pri zistení a posudzovaní zisteného skutkového stavu, napriek tomu však predmetné skutkové okolnosti (fungovania striedavej osobnej starostlivosti, zvyknutia/nezvyknutia detí na striedavú osobnú starostlivosť a pravdepodobného negatívneho vplyvu nahradenia striedavej osobnej starostlivosti osobnou starostlivosťou matky) posúdil svojvoľne a neudržateľne, v zrejmom a výraznom rozpore s vykonaným dokazovaním vo veci.

5. Sťažovatelia namietali aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku v otázke vyživovacej povinnosti, pretože jediným uvedeným zdôvodnením krajského súdu je, v rozpore so skutkovým stavom zisteným súdom 1. inštancie, že majetková situácia oboch rodičov je približne rovnaká a tiež je rovnaká životná úroveň detí u oboch rodičov. Krajský súd podľa nich ani v tejto otázke nevykonal žiadne dokazovanie napriek tomu, že posúdil otázku majetkovej situácie rodičov a životnej úrovne maloletých detí u rodičov odlišne od súdu 1. inštancie, ktorý označil pomery matky oproti otcovi za horšie.

6. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn.: 5CoP/44/2019, 5CoP/45/2019, 5CoP 46/2019 v napádaných výrokoch I. až VII. Rozsudku zo dňa 29.10.2019 porušil

a) základné právo sťažovateľov podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy SR, čl. 32 ods. 1 LZPS, čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa z r. 1989, čl. 24 ods. 1 a 2 a čl. 33

ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a čl. 5 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

b) základné právo sťažovateľov na spravodlivý proces (súdnu ochranu) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 32 ods. 1 LZPS, čl. 47, druhá veta Charty základných práv Európskej únie, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn.: 5CoP/44/2019, 5CoP/45/2019, 5CoP/46/2019 zo dňa 29.10.2019 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je povinný nahradiť sťažovateľom náhradu trov konania vo výške 623,27 EUR za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava a podanie ústavnej sťažnosti, 2x režijný paušál, DPH s tým, že ide o zastupovanie troch klientov, tzn. aplikovanie ust. § 13 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z.z.), ktorú je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu AKSK, s.r.o., so sídlom: Nám. SNP 15, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 859 711 do 2 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

7. Podľa čl. II bodov 3 a 5 a čl. III bod 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola vec predbežne prerokovaná v senáte ústavného súdu v zložení Ľuboš Sziget (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a Martin Vernarský.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

17. Sťažovatelia sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia vyššie uvedených základných práv, pričom k porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu vo výrokoch I až VIII.

18. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti sami uviedli, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali v zákonnej lehote dovolanie. Ústavný súd v súčinnosti s Okresným súdom Žilina zistil, že sťažovateľka v 1. rade ako matka maloletých (sťažovatelia v 2. a 3. rade) skutočne podala proti napadnutému rozsudku dovolanie, toto dovolanie bolo spolu so spisom predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o ňom, pričom vec ešte nebola najvyšším súdom vrátená. Je teda možné konštatovať, že ku dňu rozhodovania o ústavnej sťažnosti ešte nebolo rozhodnuté o dovolaní proti napadnutému rozsudku.

19. Z princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom

nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02).

20. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

21. Zistená skutočnosť podania dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených práv, ak je zrejmé, že sťažovateľka v 1. rade podala dovolanie, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené. Ústavná sťažnosť musela byť preto odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv sťažovateľky v 1. rade, ale aj sťažovateľov v 2. a 3. rade, ktorí v dôsledku podania dovolania nadobúdajú postavenie účastníkov dovolacieho konania, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

22. Súbežné podanie dovolania a ústavnej sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

23. Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania)

a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

24. Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľov prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľom lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, tak ako to reguluje § 124 štvrtá veta zákona o ústavnom súde.

25. A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní budú mať sťažovatelia k dispozícii už iba podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

26. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *rationae temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu